

אחד במאי 1977

לטלפלא, ביטאון העם, היו חודשים קשים ועמוסי. קודם ט"ו בשבט ו"א באדר, ואחר-כך פורים ופסח ראשון ופסח שני ופסח שלישי ויום-הגבורה ויום-העצמאות ול"ג בעומר. אלפי שירים, מאות סיפורים ודיקלומים ואיורים וסירטונים. כמו בכל שנה, עודכן גם השנה העם (עד גיל שמונה) על מצב חגיו.

ביום ראשון, האחד במאי 1977, פתח הכותב את טלפלא, מלא סקרנות כדרכו, לראות כיצד חוגגים את החג החביב עליו. והאחד במאי חביב על הכותב עוד מהיותו תלמיד רך, שכן האחד במאי היה מאז ומתמיד יום חגם של המורים. כל המורים העמלים היו לוקחים יום חופש ביגלל מצפונם, ובזכותם היו התלמידים, שלא קיבלו פתק מהורים חסרי-המצפון, יוצאים לשיעור חופשי. האחד במאי היה מאז ומעולם יום-שמש נאה, המתאים במיוחד לשרעים קטנים.

היטיב הכותב את כורסתו וציפה בקוצר רוח לסיפור משעשע על יאשקה, בנו של פועל-המיכרות העוזר לאביו לדחוף בעלייה עגלות-פחם כבדות, ולשיר על פועל ייצור חביב / פועל ייצור נחמד / עבד לו על הלייו / עבד ולא עמד, ולדיקלום על העבודה ועל הזיעה, על העמל והיגיעה, ולשלה לבוש באוברול כחול, אשר ייכנס אל מאחרי החלון ויאנפץ משהו אודות מפתח-הברגים שאבד לו. ואולי אלי הגבוה או דודו הליירי יתפלאו וישתוממו מה מחפש טלה באמצע האחד במאי, והם יגחכו יחד עימנו, הצופים, כשיתברר להם כי טלה הפעוט נהיה גם הוא פועל בחג-הפועלים, כשם שהיה מכבי בחג היוונים ושחיל רך בראש-השנה לשיחים. אלא שכאן באה האכזבה המרה. את האחד במאי הקדישו לנושא אחר ביכלל, ולא אקטואלי בפרט: האביב. דווקא כששילחי הקיץ גראים בארץ, החליטו בטלפלא להקדיש תוכנית לאביב. ממש כמו שעשו הקיבוצים האתאיסטיים, שחיפשו תירוץ איך להיפטר מפסח, והפכו אותו למסכת על השי-בולים והקמה.

בעוד כל הארץ חוגגת בדבקות ובהתלהבות את האחד במאי — כלומר, המורים לוקחים יום-חופש, התלמידים מביאים פיתקי-מצפון מההורים, הלאומיים מפרסמים מודעות על החג האדום, בגדה מתפרעים ומוסטים, בניו-יורק מפגינים יהודים נגד מלכות רוסיה הרשעה, והבנקים מחלקים דיווידנדים לציבור העמלים — דווקא אז מצאו להם טלה הסרוג ואלי הארוך להגוג את האביב. חוסר-רגישות מפתיע לגבי תוכנית כטלפלא, ה-מבטאת בדרך-כלל את רוח האומה טוב יותר מכל דבר אחר.

כדור-הארץ לעם-הארץ

אחרי הרבה שנות בערות חשוכה התחיל ענף הסיינס פיקשן להיתרגם לעיברית. סוף-סוף אפ-שר לקרוא מימין לשמאל מה חשבו האמריקאים של שנות החמישים על החלל ועל יצוריו, כמו גם מה חשבו על גיבוריהם הארציים שיוצאים לעשות סדר בחלל המבודד.

סיינס פיקשן זה ספרים, אבל לא סיפורות. בעצם גם לא מדע, ובעניין הפיקשן, גם כאן יש בעייה מסויימת. רמת הדימיון בסיינס פיקשן המצוי אינה עולה על זו שבבלש רגיל. לוקחים מציאות, משנים בה נתון או שניים ונותנים לגיבור החיובי להתמודד עם הבעייה. לפעמים התרגיל ההיפותטי הזה מבריק, אם כי בדרך-כלל הוא צולע וחורק והקורא מרגיש מרומה במיקצת כשגומר לקרוא.

ככה עושים סיינס פיקשן: ממצאיים עולם חדש, בפלאנטה אחרת, בפרוקסימה-צנטאורי, נניח, שהוא כוכב מספיק רחוק מניו-יורק. ברור שיש שם תרבות, אחרת אין קונפליקט. ברור שהתרבות הפרוקסית היא אנושית במידת-מה, כדי שהדמויות תוכלנה להתבטא באופן חופשי באנגלית ואולי גם להיות מעובדות לקולנוע. בקיצור, על פרוקסימה-צנטאורי יושבים יצורים שהם בני-אדם (אשכנזים) לכל דבר, אלא שיש להם תכונה מוזרה: לכולם יש שערות על הלשון (הנה, יצרנו מציאות, שינינו נתון, וכבר אנו במרחבי הדימיון). כעת מגיעה לפרוקסימה זה ספינת-חלל מתודלקת בדלק היפר-מימני (זה המדע שבפיקשן) ועליה גיבור ששמו מקגרגור או מקמילן. חי-שקל מגיע מקגרגור לקונפליקט של שעירי-הלשון בגלל המתח שבין תרבותו לתרבותם. שעירי-הלשון בפרוקסימה משו-געים על חומס, שהוא תפל במושגים של בן כדור-הארץ, ולא רק שהחומס נלהם תל-אביבי במיקצת בטעמו, אלא שהוא מרבה על לשונם השעירה של היצורים בצורה המבחילה את מקגרגור ידידו ומקוממת אותו מייד. וכאן ישנה פרוקסימאית אחת ששמה ג'ולי או מריאן, שהיא מתאהבת במקגרגור הנאה עדי-כדי-כך שמתחילה לתעב את החומס המקומי ובאקט של מחאה מגלחת את לשונה ובו-גדת בבני-עמה, ועוזרת למקגרגור לחסל את הפרוקסימאים ולהקים על חורבותיו של העולם הישן, עולם חדש טוב ואמיץ יותר.

אלא שסיינס פיקשן איננו רק סיפור בלשי רדוד פחות או יותר. הסיינס פיקשן הוא שיר תהילה לאדם ולכדור-ארצו. מה שנקרא „שובניזם פלגי-טארי“. סופרי הסיינס מאוהבים וגאים בבני-מינם ומשוכנעים שהחלל לא נוצר אלא כמטרה להפצת הנצרות ויסודות החופש האמריקאי, שלא לדבר על המבורגרים ופיצות שאותם חייב לאכול כל יצור בשביל החלב. לא תמיד מתחילים אנחנו עם החלל. לפעמים החלל מתחיל איתנו ואנו גאלצים להתגונן. היינלין המפורסם הוריד עלינו גזע אדונים מן הירחים של טיטאן, „מפעילי הבובות“. היינלין סבור, בתור המחבר, שהם מגעילים למדי. הכותב, לעומת זאת, סבור לפי אותו תיאור שאותם טפיר-לים איומים שישבו על גבי האוכלוסיה האמריקאית (תמיד הצלחות המעופפות יורדות באמריקה ולא בעפולה, למשל) אינם גרועים מכל רכיכה או צד-פה, שהיינלין אוכל בוודאי רבות מסוגן מתובלות בשום ובמין-לימון, בכל מיסעדה אמריקאית ה-

מכבדת את סופריה.

אבל עניין הטפילים אינו כה גרוע כמו האי-דיאלוגיה של המגינים. מובן כי את אותם „מפ-עילי הבובות“ משמידים סוכניו הקשוחים והמוכז-שרים של הבית הלבן, בעזרת בלוריתם והזוהבה, זרועותיהם השריריות ווירוס שהם מגייסים לעזרתם (הווירוס בסיינס פיקשן, כמו אפר הסיגאר בבלשים, יפה מאין-כמותו להתרת פרשיות סבוכות יתר על המידה) ולאנושות באה הרווחה. ואז יוצאים החבריה הטובים לטהר את החלל מהשרצים, לתור בו ולהת-נחל בו, שכן כבר בתנ"ך נאמר „לזרעך אתן את החלל הזה.“ וכך מסיים היינלין:

ועכשיו לטאטא את טיטאן!

אנו עומדים לעלות לספינה (ששמה הוא כמובן „א.א.ה. הנוקם“). תחושה של עליונות מפעמת בתוכי. שליטים — האנשים החופשיים באים להרוג אתכם! מוות ואכזר!

מפעילי הבובה של המפד"ל

לא רק האמריקאים מייצרים גיבורים יפים וטובים. גם המפד"ל. לא רק האמריקאים נושאים טפילים על הגב. גם המפד"ל. מי שרואה את שידורי התעמולה יכול להבחין בעיין בלתי מזויינת בגבות הקמורים של המפד"ל החדשה, וכמו אצל היינלין מסתתרים השליטים מתחת לחולצה הלבנה, אם כי — שלא כמו אצל היינלין — לכל שליט יש כיפה סרוגה.

לפני כחצי שנה הודיע גוש אמונים שלא ירוץ לכנסת ברשימה עצמאית. האמת היא שכבר אז הנחת חללית והשתלט על מפלגה שיש לה עשרה מנדטים בפנים. היום אין יותר מפד"ל יש רק מפלגת אמונים.

ומפלגת האמונים, שלא כמו המפד"ל הוותיקה, רוצה להדביק את טפיליה על הגב של כולם, גם של החילוניים. הקו התעמולתי גם הוא חדש, אם כי מזכיר סרטים משנות השלושים: ילדים שמגנים ובלונדים בחיק הטבע, תרמילי גב, עוזים, נשים עטופות מטפחת עם עגלות ובקבוקי צי'קו, גברים חסונים וחדורי אמונה ורצינות מדאיגה, ארכיאולוגים הנוברים באדמה כדי למצוא צידוקים לאמונתם, אם כי אינם רואים את הנעשה על האדמה.

מפלגת האמונים איננה מן המפלגות הסובלניות. כבר היום זאת מפלגה טוטאלית עם מצע טוטאלי ופתרונות טוטאליים. והיא כבר בדרך לשלטון. היעד הראשון, תיק החינוך, כמעט מובטח לה. וכשתיק החינוך ביד השליטים — הכל פתוח בפניהם. אולי רק וירוס יוכל לעזור נגדם. אבל בחיים הרבה יותר קשה למצוא את הוירוס הנכון במקום הנכון, כי החיים זה לא סיינס פיקשן.

